

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. birželio 24 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė gynyba Sąjungos teisei priklausančiose srityse – Teisėjų nepašalinamumo ir nepriklausomumo principai – Aukščiausiojo Teismo teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimas – Taikymas pareigas einantiems teisėjams – Galimybė toliau eiti teisėjo pareigas sulaukus šio amžiaus, priklausanti nuo Respublikos Prezidento nuožiūra duoto sutikimo“

Byloje C-619/18

dėl 2018 m. spalio 2 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama K. Banks, H. Krämer ir S. L. Kalėdos,

ieškovė,

prieš

Lenkijos Respubliką, atstovaujamą B. Majczyna, K. Majcher ir S. Żyrek,

atsakovę,

palaikomą

Vengrijos, atstovaujamos M. Z. Fehér,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Prechal (pranešėja), M. Vilaras ir E. Regan, teisėjai E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, D. Šváby, C. Vajda, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. vasario 12 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2019 m. balandžio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: lenkų.

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Lenkijos Respublika, pirma, sutrumpindama *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų pensinį amžių ir taikydama šią priemonę iki 2018 m. balandžio 3 d. į šį teismą paskirtiems pareigas einantiems teisėjams ir, antra, suteikdama Respublikos Prezidentui diskreciją pratęsti to teismo teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus terminą, neįvykdė išipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsniu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

ES sutartis

- 2 ESS 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“

- 3 ESS 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismas apima Teisingumo Teismą, Bendrąjį Teismą ir specializuotus teismus. Jis užtikrina, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.

Valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.“

Chartija

- 4 Chartijos VI antraštinės dalies „Teisingumas“ 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ nustatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>

<...>“

- 5 Chartijos 51 straipsnyje nustatyta:

„1. Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų.

2. Ši Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungos įgaliojimų ribų, nenustato Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų.“

Lenkijos teisė

Konstitucija

6 Konstitucijos 183 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) pirmasis pirmininkas skiriamas šešerių metų kadencijai.

7 Konstitucijos 186 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„*Krajowa Rada Sądownictwa* [Nacionalinė teisėjų taryba] yra teismų ir teisėjų nepriklausomumo sergėtoja.“

8 Konstitucijos 187 straipsnyje nustatyta:

„1. Nacionalinę teisėjų tarybą sudaro:

1) [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmasis pirmininkas, teisingumo ministras, [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] pirmininkas ir Respublikos Prezidento paskirtas asmuo;

2) penkiolika narių, išrinktų iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo;

3) keturi nariai, kuriuos iš savo narių tarpo išrenka [*Sejm* (Seimas)], ir du nariai, kuriuos iš senatorių tarpo išrenka Senatas.

<...>

3. Nacionalinės teisėjų tarybos narių kadencija yra ketveri metai.

4. Nacionalinės teisėjų tarybos organizacinę struktūrą, veiklos sritis, darbo tvarką ir šios tarybos narių rinkimo tvarką nustato įstatymas.“

Naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas

9 2002 m. lapkričio 23 d. *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (*Dz. U.*, 2002, 240 pozicija) 30 straipsnyje buvo numatyta, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius yra 70 metų. Pagal šią nuostatą to teismo teisėjai taip pat turėjo galimybę ne vėliau kaip likus šešiams mėnesiams iki 70 metų amžiaus pateikti minėto teismo pirmajam pirmininkui pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti pareigas ir pažymą, patvirtinančią, kad sveikatos būklė leidžia jas eiti; tokiu atveju jie pagal įstatymą galėjo eiti pareigas iki 72 metų amžiaus.

10 2017 m. gruodžio 20 d. Respublikos Prezidentas pasirašė 2017 m. gruodžio 8 d. *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (*Dz. U.*, 2018, 5 pozicija; toliau – naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas), jis įsigaliojo 2018 m. balandžio 3 d. Šis įstatymas ne kartą buvo iš dalies keičiamas, be kita ko, 2018 m. gegužės 10 d. *ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai) (*Dz. U.*, 2018, 1045 pozicija; toliau – 2018 m. gegužės 10 d. pakeitimo įstatymas).

11 Naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnyje nustatyta:

„1. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai į pensiją išeina, kai jiems sukanka 65 metai, nebent iki [65 metų] amžiaus likus ne daugiau kaip dvylikai mėnesių, bet ne mažiau kaip šešiams mėnesiams pateikia pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti pareigas ir pažymą, parengtą pagal kandidatams į teisėjus taikytinus reikalavimus, patvirtinančią, kad sveikatos būklė leidžia jiems eiti teisėjo pareigas, ir Lenkijos Respublikos Prezidentas jiems duoda sutikimą dėl [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo.

1a. Prieš duodamas tokį sutikimą, Lenkijos Respublikos Prezidentas prašo Nacionalinės teisėjų tarybos pateikti išvadą. Nacionalinė teisėjų taryba pateikia Lenkijos Respublikos Prezidentui savo išvadą per 30 dienų nuo tos dienos, kai jis paprašė ją pateikti. Jei Nacionalinė teisėjų taryba nepateikė savo išvados per antrame sakinyje nustatytą terminą, laikoma, kad ši išvada teigiama.

1b. Nacionalinė teisėjų taryba, teikdama 1a dalyje nurodytą išvadą, atsižvelgia į teismų sistemos interesus arba svarbų viešąjį interesą, visų pirma į racionalų [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] personalo panaudojimą arba poreikius, kylančius dėl tam tikrų [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] kolegijų darbo krūvio.

2. Pareiškimas ir pažyma, nurodyti 1 dalyje, pateikiami [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmajam pirmininkui, o šis juos kartu su savo išvada nedelsdamas perduoda Lenkijos Respublikos Prezidentui. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmasis pirmininkas savo pareiškimą ir pažymą kartu su [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] kolegijos išvada pateikia Lenkijos Respublikos Prezidentui.

3. Lenkijos Respublikos Prezidentas gali duoti sutikimą [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjui toliau eiti pareigas per tris mėnesius nuo tos dienos, kai buvo gauta 1a dalyje nurodyta Nacionalinės teisėjų tarybos išvada arba suėjo šiai išvadai pateikti nustatytas terminas. Jeigu sutikimas neduodamas per pirmame sakinyje nurodytą terminą, laikoma, kad teisėjas išeina į pensiją tą dieną, kai jam sukanka 65 metai. Jeigu [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo įgaliojimų trukmės pratęsimo procedūra neužbaigiama, kol jis sulauks 1 dalyje nurodyto amžiaus, teisėjas eina pareigas iki šios procedūros pabaigos.

4. 1 dalyje nurodytas sutikimas duodamas trejų metų laikotarpiui ne daugiau kaip du kartus. 3 dalies nuostatos taikomos *mutatis mutandis*. <...>“

12 Šio įstatymo 39 straipsnyje nustatyta:

„[*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo išėjimo į pensiją arba atleidimo iš pareigų dėl pensinio amžiaus datą nustato Lenkijos Respublikos Prezidentas.“

13 Minėto įstatymo 111 straipsnyje nustatyta:

„1. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos sukako 65 metai arba kurie šio amžiaus sulauks per tris mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos, išeina į pensiją kitą dieną po to, kai sueina šis trijų mėnesių terminas, nebent per vieną mėnesį nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos pateikia 37 straipsnio 1 dalyje nurodytus pareiškimą ir pažymą, o Lenkijos Respublikos Prezidentas duoda jiems sutikimą toliau eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas. 37 straipsnio 2–4 dalių nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

1a. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai, kuriems 65 metai sukaks praėjus trims mėnesiams, tačiau ne vėliau kaip dvylikai mėnesių nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos, išeina į pensiją praėjus dvylikai mėnesių nuo šio įstatymo įsigaliojimo, nebent per šį laikotarpį pateikia 37 straipsnio

1 dalyje nurodytus pareiškimą ir pažymą, o Lenkijos Respublikos Prezidentas duoda jiems sutikimą toliau eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas. 37 straipsnio 1a–4 dalių nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.“

- 14 2018 m. gegužės 10 d. pakeitimo įstatyme yra ne tik nuostatų, kuriomis iš dalies keičiamas naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, bet ir tam tikrų savarankiškų nuostatų, kuriomis reglamentuojama *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų, sulaukusių pensinio amžiaus ne vėliau kaip 2018 m. liepos 3 d., teisminių įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo procedūra. Šio pakeitimo įstatymo 5 straipsnis suformuluotas taip:

„Lenkijos Respublikos Prezidentas nedelsdamas perduoda Nacionalinei teisėjų tarybai [naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo] 37 straipsnio 1 dalyje ir 111 straipsnio 1 dalyje nurodytus išvadai pateikti būtinus pareiškimus, kurių jis nėra išnagrinėjęs iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos. Nacionalinė teisėjų taryba pateikia savo išvadą per 30 dienų nuo tos dienos, kai Lenkijos Respublikos Prezidentas paprašo ją pateikti. Lenkijos Respublikos Prezidentas gali duoti sutikimą [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjui toliau eiti pareigas per 60 dienų nuo tos dienos, kai buvo gauta Nacionalinės teisėjų tarybos išvada arba suėjo šiai išvadai pateikti nustatytas terminas. [Naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo], iš dalies pakeisto šiuo įstatymu, 37 straipsnio 2–4 dalių nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.“

Ikiteisminė procedūra

- 15 Nusprendusi, kad, priimdama naują Aukščiausiojo Teismo įstatymą ir jį iš dalies keičiančius įstatymus, Lenkijos Respublika neįvykdė išpareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, Komisija 2018 m. liepos 2 d. pateikė šiai valstybei narei oficialų pranešimą. Ši į jį atsakė 2018 m. rugpjūčio 2 d. raštu, jame neigė, kad padarė kokį nors Sąjungos teisės pažeidimą.
- 16 2018 m. rugpjūčio 14 d. Komisija pateikė pagrįstą nuomonę, joje tvirtino, kad ankstesniame punkte nurodytais nacionalinės teisės aktais buvo pažeistos minėtos Sąjungos teisės nuostatos. Atsižvelgdama į tai, Komisija paragino Lenkijos Respubliką imtis reikiamų priemonių toje pagrįstoje nuomonėje nurodytiems reikalavimams įvykdyti per vieną mėnesį nuo jos gavimo dienos. Ši valstybė narė į jį atsakė 2018 m. rugsėjo 14 d. raštu, kuriame teigė, kad tariami pažeidimai nebuvo padaryti.
- 17 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Procesas Teisingumo Teisme

- 18 Atskiru dokumentu (jį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2018 m. spalio 2 d.) Komisija pateikė prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagal SESV 279 straipsnį ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 2 dalį; juo prašė įpareigoti Lenkijos Respubliką, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl esmės:
- sustabdyti naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1–4 dalių, 111 straipsnio 1 ir 1a dalių, 2018 m. gegužės 10 d. pakeitimo įstatymo 5 straipsnio ir visų įgyvendinant šias nuostatas priimtų priemonių taikymą,
 - imtis visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai, kuriems skirtos šios nuostatos, galėtų toliau eiti pareigas, kurias ėjo 2018 m. balandžio 3 d., kai įsigaliojo naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, turėtų tą patį statusą, teises ir darbo sąlygas, kurios jiems buvo taikomos iki 2018 m. balandžio 3 d.,

- nesiimti jokių priemonių skirti teisėjus į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) vietoj teisėjų, kuriems skirtos tos pačios nuostatos, taip pat nesiimti priemonių skirti naują šio teismo pirmąjį pirmininką arba asmenį, kuriam būtų pavesta vadovauti šiam teismui iki naujojo pirmojo pirmininko paskyrimo, ir
 - ne vėliau kaip po vieno mėnesio nuo Teisingumo Teismo nutarties taikyti prašomas laikinąsias apsaugos priemones įteikimo, o toliau reguliariai kas mėnesį pranešti Komisijai apie visas priemones, kurių imtasi siekiant visiškai įvykdyti šią nutartį.
- 19 Remdamasi Procedūros reglamento 160 straipsnio 7 dalimi Komisija taip pat prašė taikyti šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytas laikinąsias apsaugos priemones dar prieš atsakovei pateikiant savo pastabas, nes kyla tiesioginis rimtos ir nepataisomos žalos pavojus veiksmingos teisinės gynybos taikant Sąjungos teisę principui.
- 20 2018 m. spalio 19 d. Nutartimi *Komisija / Lenkija* (C-619/18 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:852) Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja preliminariai patenkino pastarąjį prašymą, kol bus priimta nutartis, kuria bus baigta laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūra.
- 21 2018 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja pagal Procedūros reglamento 161 straipsnio 1 dalį perdavė šį prašymą Teisingumo Teismui; šis, atsižvelgdamas į jo svarbą, paskyrė jį nagrinėti didžiajai kolegijai pagal šio reglamento 60 straipsnio 1 dalį.
- 22 2018 m. gruodžio 17 d. Nutartimi *Komisija / Lenkija* (C-619/18 R, EU:C:2018:1021) Teisingumo Teismas patenkino Komisijos prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki galutinio sprendimo priėmimo šioje byloje.
- 23 Be to, 2018 m. lapkričio 15 d. Nutartimi *Komisija / Lenkija* (C-619/18, EU:C:2018:910) Teisingumo Teismo pirmininkas Komisijos prašymu nutarė nagrinėti šią bylą pagal pagreitintą procedūrą, numatytą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23a straipsnyje ir Procedūros reglamento 133 straipsnyje.
- 24 2019 m. sausio 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Vengrijai leista įstoti į bylą palaikyti Lenkijos Respublikos reikalavimų.

Dėl ieškinio

- 25 Grįsdama savo ieškinį Komisija nurodo du kaltinimus, grindžiamus valstybių narių įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, pažeidimu.
- 26 Pirmuoju kaltinimu Komisija priekaištuoja Lenkijos Respublikai, kad ši nesilaikė tokių įsipareigojimų, nes naujame Aukščiausiojo Teismo įstatyme, pažeidžiant teisėjų nepriklausomumo principą, visų pirma teisėjų nepašalinamumo principą, numatyta taikyti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonę pareigas einantiems teisėjams, kurie į šį teismą buvo paskirti iki 2018 m. balandžio 3 d., t. y. iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos. Antruoju kaltinimu Komisija priekaištuoja šiai valstybei narei, kad ji nesilaikė minėtų įsipareigojimų, nes pagal tą įstatymą, pažeisdama teisėjų nepriklausomumo principą, suteikė Respublikos Prezidentui diskreciją du kartus, kiekvieną kartą – trejiems metams, pratęsti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus terminą.

Dėl ginčo dalyko išlaikymo

- 27 Per teismo posėdį Lenkijos Respublika nurodė, kad visos Komisijos ieškinyje ginčijamos nacionalinės nuostatos ir visi jų padariniai buvo panaikinti 2018 m. lapkričio 21 d. *ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (Dz. U., 2018, 2507 pozicija), Respublikos Prezidento pasirašytu 2018 m. gruodžio 17 d. ir įsigaliojusiu 2019 m. sausio 1 d.
- 28 Tos valstybės narės teigimu, remiantis šiuo įstatymu, pareigas einantys *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai, kuriems pagal naują Aukščiausiojo Teismo įstatymą buvo sutrumpintas pensinis amžius, liko eiti pareigas šiame teisme arba buvo į jas sugrąžinti, laikantis iki priimant pastarąjį įstatymą galiojusią sąlygą, be to, jie laikomi savo pareigas ėję nepertraukiamai. Nuostatos, pagal kurias Respublikos Prezidentas galėjo duoti sutikimą, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjas, sulaukęs įprasto pensinio amžiaus, toliau eitų pareigas, taip pat buvo panaikintos. Šiomis aplinkybėmis Lenkijos Respublika teigia, kad ši procedūra dėl išpareigojimų neįvykdymo neteko savo dalyko.
- 29 Savo ruožtu per teismo posėdį Komisija nurodė, kad neatsisako ieškinio.
- 30 Šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją tai, ar išpareigojimai nebuvo įvykdyti, reikia vertinti atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės padėtį, buvusią pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje, o į vėliau įvykusius pasikeitimus Teisingumo Teismas neatsižvelgia (žr., be kita ko, 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-286/12, EU:C:2012:687, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 31 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad tą dieną, kai baigėsi Komisijos pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, šiame ieškinyje Komisijos ginčijamos naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatos tebegaliojo. Vadinasi, Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą dėl šio ieškinio, net jeigu dėl 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, įsigaliojimo turėtų būti atgaline data panaikinti visi Komisijos ginčijamų nacionalinių nuostatų padariniai, o į tokią aplinkybę negalima atsižvelgti, nes ji susiklostė pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-286/12, EU:C:2012:687, 45 punktą).

Dėl ieškinio apimties

- 32 Per teismo posėdį Komisija patikslino, kad savo ieškinyje iš esmės prašo konstatuoti ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su Chartijos 47 straipsniu, pažeidimą. Komisijos teigimu, ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodyta veiksmingos teisminės gynybos sąvoka iš tiesų turi būti aiškinama atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnio turinį ir, be kita ko, į nuo šiame straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą neatsiejamas garantijas, todėl pirmoji iš šių nuostatų reiškia, kad tokia institucija, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), kuriai, be kita ko, patikėta užduotis aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę, turi išlikti nepriklausoma.
- 33 Taigi, siekiant priimti sprendimą dėl šio ieškinio, būtina išnagrinėti, ar Lenkijos Respublika neįvykdė išpareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Dėl galimybės taikyti ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir dėl jos taikymo srities

Šalių argumentai

- 34 Remdamasi visų pirma 2018 m. vasario 27 d. Sprendimu *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimu *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), Komisija nurodo, kad valstybės narės, vykdydamos joms ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatytą įpareigojimą nustatyti teisių gynimo priemonių sistemą, pagal kurią Sąjungos teisei priklausančiose srityse būtų užtikrinta veiksminga teisminė kontrolė, turi, be kita ko, užtikrinti, kad nacionalinės institucijos, galinčios priimti sprendimus dėl šios teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų teismų nepriklausomumo reikalavimą, o šis reikalavimas yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, garantuojamos, be kita ko, Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, esmė.
- 35 Kadangi *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) yra tokia institucija, nacionalinės nuostatos, reglamentuojančios šio teismo sudėtį, organizacinę struktūrą ir veiklą, turi užtikrinti, kad tas teismas atitiktų šį nepriklausomumo reikalavimą.
- 36 Minėtas reikalavimas susijęs ne tik su konkrečiu procesu eiga, bet ir su teisingumo sistemos organizavimo tvarka. Dėl nacionalinės priemonės, kuria apskritai daromas poveikis nacionalinių teismų nepriklausomumui, neužtikrinama veiksminga teisminė gynyba, be kita ko, kai šie teismai taiko arba aiškina Sąjungos teisę.
- 37 Lenkijos Respublika, palaikoma šiuo klausimu Vengrijos, nurodo, kad nacionalinės teisės normos, kaip antai Komisijos ginčijamos šiame ieškinyje, negali būti kontrolės, atliekamos atsižvelgiant į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, dalykas.
- 38 Viena vertus, šiose Sąjungos teisės nuostatose nėra jokių suteikimo principo, pagal kurį reglamentuojama Sąjungos kompetencija ir kuris įtvirtintas ESS 4 straipsnio 1 dalyje, 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir 13 straipsnio 2 dalyje, išimčių. Neginčijama, kad nacionalinės teisingumo sistemos organizavimas yra išimtinė valstybių narių kompetencija, todėl Sąjunga negali prisiskirti kompetencijos šioje srityje.
- 39 Kita vertus, ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Chartijos 47 straipsnis, kaip ir bendrieji Sąjungos teisės principai, kaip antai teisėjų nepriklausomumo principas, taikomi tik Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse.
- 40 Vis dėlto šioje byloje Komisijos užginčytos nacionalinės teisės normos neturi jokio ryšio su Sąjungos teise ir skiriasi nuo nacionalinės teisės nuostatų, dėl kurių priimtas 2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), t. y. teisės nuostatų, susijusių su Sąjungos finansinės paramos teikimu valstybei narei siekiant pašalinti biudžeto deficito perviršį, taigi, priimtų taikant Sąjungos teisę.
- 41 Chartijos 47 straipsnis taip pat neturėtų būti taikomas nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į tai, kad nėra įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Be to, iš ESS 6 straipsnio 1 dalies, taip pat Chartijos 51 straipsnio 2 dalies ir Protokolo Nr. 30 dėl Chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei (OL C 83, 2010, p. 313) matyti, kad Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungai suteiktų įgaliojimų ribų.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 42 Primintina, kad, kaip matyti iš ESS 49 straipsnio, kuriame numatyta, kad kiekviena Europos valstybė gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare, Sąjunga jungia valstybes, laisvai ir savanoriškai pripažįstančias ESS 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, gerbiančias šias vertybes ir išipareigojusias jas skatinti, nes Sąjungos teisė remiasi pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su kitomis valstybėmis narėmis šiomis vertybėmis ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės su ja dalijasi tomis vertybėmis (šiuo klausimu žr. 2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 43 Ši prielaida suponuoja ir pateisina valstybių narių ir, be kita ko, jų teismų tarpusavio pasitikėjimą pripažįstant šias vertybes, tarp jų teisinės valstybės vertybę, kuriomis grindžiama Sąjunga, taigi ir laikantis Sąjungos, kuri jas įgyvendina, teisės (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 30 punktą ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35 punktą).
- 44 Taip pat svarbu priminti, kad, siekiant užtikrinti Sąjungos teisės sistemos ypatumų ir autonomijos išlaikymą, Sutartyse sukurta teisminė sistema, turinti garantuoti nuoseklų ir vienodą Sąjungos teisės aiškinimą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 45 Pažymėtina, kad kertinis taip sukurto teisminės sistemos akmuo yra SESV 267 straipsnyje numatytas prejudicinio sprendimo priėmimo procesas, kuriuo, užmezgant teismų – Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų – dialogą, siekiama užtikrinti tokių nuoseklų ir vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir taip garantuoti visišką jos veiksmingumą ir autonomiją, taigi ir savitą pagal Sutartis sukurto teisės pobūdį (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 37 punktą).
- 46 Galiausiai, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, Sąjunga yra teise grindžiama sąjunga, kurioje teisės subjektai turi teisę teisme užginčyti bet kokio sprendimo ar bet kurio kito nacionalinės teisės akto, susijusio su jiems taikomu Sąjungos aktu, teisėtumą (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 49 punktas).
- 47 Tokiomis aplinkybėmis pagal ESS 19 straipsnį, kuriame detalizuota ESS 2 straipsnyje įtvirtinta teisinės valstybės vertybė, nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę gynybą (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 32 punktą ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Siekdamos šio tikslo, kaip nurodyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, valstybės narės nustato teisių gynimo priemones, kad užtikrintų teisės subjektams jų teisės į veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse laikymąsi. Taigi valstybės narės turi nustatyti teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistemą, pagal kurią šiose srityse būtų užtikrinta veiksminga teisminė kontrolė (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 49 Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, kuris yra įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d.

Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniuose ir patvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 50 Dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos materialinės taikymo srities taip pat primintina, kad ši nuostata taikoma „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 29 punktas).
- 51 Priešingai, nei šiuo klausimu teigia Lenkijos Respublika ir Vengrija, aplinkybė, kad byloje, kurioje priimtas 2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), nagrinėtų darbo užmokesčio mažinimo priemonių buvo imtasi vykdant reikalavimus pašalinti atitinkamos valstybės narės biudžeto deficito pervirši ir atsižvelgiant į Sąjungos finansinės paramos šiai valstybei narei teikimo programą, neturėjo, kaip matyti iš to sprendimo 29–40 punktų, jokios reikšmės aiškinimui, kuriuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa taikytina atitinkamoje byloje. Ši išvada buvo grindžiama aplinkybe, kad toje byloje atitinkama nacionalinė institucija, t. y. *Tribunal de Contas* (Audito Rūmai, Portugalija), kaip teismas, galėjo priimti sprendimus (tai turėjo patikrinti toje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, taigi ir su šiai teisei priklausančiomis sritimis (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 40 punktą).
- 52 Be to, nors, kaip priminė Lenkijos Respublika ir Vengrija, valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, vis dėlto įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės (pagal analogiją žr. 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Raugevicius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 45 punktą ir 2019 m. vasario 26 d. Sprendimo *Rimšēvičs ir ECB / Latvija*, C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 57 punktą), visų pirma ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 40 punktą), kylančių įsipareigojimų. Be to, reikalaujama, kad valstybės narės laikytųsi šių įsipareigojimų, Sąjunga jokių būdu netvirtina, kad pati įgyvendina šią kompetenciją, todėl, priešingai, nei teigia Lenkijos Respublika, neprisiskiria tos kompetencijos.
- 53 Galiausiai dėl Protokolo Nr. 30 pažymėtina, kad jis nesusijęs su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, be to, primintina, kad jis nepaneigia Chartijos taikymo Lenkijoje ir juo nesiekama atleisti Lenkijos Respublikos nuo pareigos laikytis Chartijos nuostatų (šiuo klausimu žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *N. S. ir kt.*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 119 ir 120 punktus).
- 54 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, matyti, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje visos valstybės narės įpareigojamos numatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei gynybai, kaip tai suprantama, be kita ko, pagal Chartijos 47 straipsnį, Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti (2017 m. birželio 14 d. Sprendimo *Online Games ir kt.*, C-685/15, EU:C:2017:452, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 55 Konkrečiau kalbant, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos, kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, atitiktų veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 37 punktas ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 52 punktas).
- 56 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) gali priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, ir kad pagal Sąjungos teisę jis priskirtas prie Lenkijos teisių gynimo priemonių „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ sistemos kaip

„teismas“, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, todėl šis teismas turi atitikti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus (2018 m. gruodžio 17 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, 43 punktą).

- 57 Siekiant užtikrinti, kad tokia institucija, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), suteiktų tokią gynybą, itin svarbu, kad ši institucija išliktų nepriklausoma, kaip tai patvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, kurioje, be kitų su pagrindine teise į veiksmingą gynybą susijusių reikalavimų, numatytas reikalavimas užtikrinti teisę į tai, kad būtų išnagrinėtų „nepriklausomas“ teismas (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 41 punktą ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 53 punktą).
- 58 Šis teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris yra neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48 ir 63 punktus).
- 59 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisijos ieškinyje ginčijamos nacionalinės teisės normos gali būti kontrolės, atliekamos atsižvelgiant į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, dalykas, taigi būtina išnagrinėti, ar buvo padaryti tos institucijos nurodyti šios nuostatos pažeidimai.

Dėl pirmojo kaltinimo

Šalių argumentai

- 60 Pirmuoju kaltinimu Komisija priekaištauja Lenkijos Respublikai, kad ši pažeidė ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes naujame Aukščiausiojo Teismo įstatyme numatyta taikyti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonę pareigas einantiems teisėjams, kurie į šį teismą buvo paskirti iki 2018 m. balandžio 3 d., t. y. iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos. Šitaip ši valstybė narė pažeidė teisėjų nepriklausomumo principą, visų pirma teisėjų nepašalinamumo principą.
- 61 Komisija šiuo klausimu pažymi, kad dėl naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1 dalies ir 111 straipsnio 1 ir 1a dalių šio teismo teisėjai, sulaukę 65 metų iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, t. y. 2018 m. balandžio 3 d., arba ne vėliau kaip 2018 m. liepos 3 d., iš esmės išeina į pensiją 2018 m. liepos 4 d., o tie, kurie 65 metų sulaukė 2018 m. liepos 4 d.–2019 m. balandžio 3 d. laikotarpiu, iš esmės turi išeiti į pensiją 2019 m. balandžio 3 d. Dėl teisėjų, kurie 65 metų sulaukia po 2019 m. balandžio 3 d., pažymėtina, kad jie iš esmės turėtų išeiti į pensiją 65 metų amžiaus.
- 62 Komisija taip pat pažymi, kad šios nacionalinės nuostatos iš karto turėjo įtakos 27 iš 72 *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų, tarp jų šio teismo pirmajai pirmininkei, kurie ėjo pareigas naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo įsigaliojimo dieną. Be to, dėl šios pirmosios pirmininkės Komisija pažymi, kad pagal Konstitucijos 183 straipsnio 3 dalį ji buvo paskirta šešerių metų kadencijai, kuri šiuo atveju turėjo baigtis 2020 m. balandžio 30 d.
- 63 Komisija mano, kad taip sutrumpindama pareigas einančių *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinį amžių, taip pat pagal naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 112 ir 112a straipsnius suteikdama įgaliojimus Respublikos Prezidentui iki 2019 m. balandžio 3 d. laisvai nuspręsti padidinti

teisėjų vietų skaičių šiame teisme, Lenkijos Respublika sudarė sąlygas iš esmės ir nedelsiant pakeisti to teismo sudėtį ir pažeidė teisėjų nepašalinamumo principą kaip garantiją, neatsiejamą nuo teisėjų nepriklausomumo, taigi ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

- 64 Komisija mano, kad, nors negalima visiškai atmesti galimybės sutrumpinti teisėjų pensinio amžiaus, bet kuriuo atveju būtinos atitinkamos priemonės (kaip antai pereinamojo laikotarpio ar etapais įgyvendinamos priemonės, užkertančios kelią tokiam sutrumpinimui, kuriuo prisidengiant būtų keičiama teisminių institucijų sudėtis), be kita ko, kad būtų išvengta išpūdžio, jog atitinkamų teisėjų teisminių įgaliojimų trukmės sutrumpinimas iš tikrųjų pagrįstas šių teisėjų veikla vykdant tuos įgaliojimus, ir kad teisėjai būti tikri, jog galės toliau eiti savo pareigas.
- 65 Lenkijos Respublikos teigimu, ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nereikalaujama sutrumpinant pensinį amžių būtinai nustatyti pereinamąjį laikotarpį pareigas einantiems teisėjams, kad būtų užtikrintas jų nepriklausomumas. Toks pensinis amžius taikomas bendrai ir automatiškai visiems atitinkamiems teisėjams, todėl juo nedaroma spaudimo, kuris galėtų paveikti suinteresuotuosius asmenis, vykdančius teisminius įgaliojimus.
- 66 Lenkijos teisės sistemoje teismų nepriklausomumo garantijos iš esmės susijusios su teisminių įgaliojimų pastovumu apsauga, įskaitant nepašalinamumo garantiją, imunitetu, deramu atlyginimu, teisėjų pasitarimų slaptumu, teisėjo pareigų ir kitų pareigų valstybės tarnyboje nesuderinamumu, politinio neutralumo pareiga ir draudimu verstis ūkine veikla. Teisėjus leidžiama atšaukti iš pareigų tik už sunkiausius drausminius nusižengimus arba įsiteisėjus apkaltinamajam nuosprendžiui. Tačiau teisėjo išėjimas į pensiją nėra atšaukimas iš pareigų, nes jis išsaugo teisėjo vardą ir, turėdamas šį statusą, toliau naudojasi imunitetu, turi teisę į deramą atlyginimą ir jam toliau taikomos įvairios profesinės etikos taisyklės.
- 67 Be to, iš 2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Fuchs ir Köhler* (C-159/10 ir C-160/10, EU:C:2011:508) ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) matyti, kad valstybės narės išsaugo galimybę pritaikyti teisėjų darbo sąlygas, taigi ir jų pensinį amžių, be kita ko, siekdamas, kaip ir nagrinėjamu atveju, suvienodinti šį pensinį amžių su pensiniu amžiumi pagal bendrą pensijų sistemą ir nustatyti optimalią atitinkamo teismo darbuotojų amžiaus struktūrą.
- 68 Galiausiai, jei būtų manoma, kad teisėjo pensinis amžius turi būti reglamentuojamas įstatymo, galiojusio tuo metu, kai suinteresuotasis asmuo pradėjo eiti savo pareigas, reikėtų nagrinėjamu atveju atsižvelgti į tai, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius buvo pakeistas 2002 m. vėl nustatčius 70 metų pensinį amžių po to, kai 1990–2002 m. laikotarpiu buvo nustatytas 65 metų pensinis amžius. Tačiau 17 iš 27 pareigas einančių to teismo teisėjų, kurių pensinis amžius buvo sutrumpintas pagal naują Aukščiausiojo Teismo įstatymą, buvo paskirti 1990–2002 m. laikotarpiu, todėl pradinis jų pareigų vykdymo laikotarpis nė kiek nebuvo sutrumpintas.
- 69 Be to, pasirinkus paskyrimo į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus datą kaip jų pensinio amžiaus nustatymo kriterijų, kiltų to teismo teisėjų diskriminacijos pavojus, nes kai kurie iš šių teisėjų, be kita ko, tie, kurie bus paskirti įsigaliojus naujam Aukščiausiojo Teismo įstatymui, turės išeiti į pensiją anksčiau nei kiti teisėjai, kurie buvo paskirti iki minėto įsigaliojimo ir tuo metu, kai pensinis amžius buvo 70 metų.
- 70 Vengrijos teigimu, Komisija neįrodė, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonė ir jos nulemtas kai kurių to teismo teisėjų atleidimas iš pareigų dėl pensinio amžiaus gali turėti įtakos minėto teismo galimybei užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 71 Teismų nepriklausomumo reikalavimas, kurio laikymąsi, kaip matyti iš šio sprendimo 42–59 punktų, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą turi užtikrinti valstybės narės, kiek tai susiję su nacionaliniais teismais, kurie, kaip ir *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), priima sprendimus dėl Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo klausimų, apima du aspektus.
- 72 Pagal pirmąjį, išorinį, aspektą reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, jos nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 73 Antrasis, vidinis, aspektas susijęs su nešališkumo sąvoka ir reikalauja vienodai atsiriboti nuo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su nagrinėjamos bylos dalyku. Šis aspektas reikalauja objektyvumo ir jokio suinteresuotumo bylos baigtimi nebuvimo, išskyrus siekį, kad ginčas būtų išspręstas griežtai laikantis teisės normų (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 65 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 74 Šios nepriklausomumo ir nešališkumo garantijos susijusios su reikalavimu, kad egzistotų taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, nušalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 75 Visų pirma ši būtina teisėjų laisvė nuo bet kokio išorinio poveikio ar spaudimo reikalauja, kaip ne kartą yra priminęs Teisingumo Teismas, tam tikrų garantijų, padedančių apsaugoti asmenis, kuriems pavesta užduotis priimti teismo sprendimus, kaip antai nepašalinamumo garantijos (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 76 Pagal nepašalinamumo principą, be kita ko, reikalaujama, kad teisėjai galėtų eiti savo pareigas, kol sulauks privalomo pensinio amžiaus arba kol baigsis jų įgaliojimai, jeigu nustatyta šių įgaliojimų trukmė. Nors minėtas principas nėra absoliutus, jo išimtys gali būti taikomos tik kai tai pateisinama teisėtais ir privalomaisiais pagrindais, laikantis proporcingumo principo. Visuotinai pripažįstama, kad teisėjai gali būti atšaukti iš pareigų laikantis atitinkamos tvarkos, jei jie nebetinkami pareigoms dėl nedarbingumo arba šiurkštaus pažeidimo.
- 77 Šiuo klausimu konkrečiai iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nepriklausomumo reikalavimas reiškia, kad asmenims, kuriems pavesta užduotis priimti teismo sprendimus, taikoma drausminė tvarka, taigi ir galimo jų atšaukimo iš pareigų tvarka, turi užtikrinti garantijas, reikalingas, kad būtų išvengta bet kokio tokios tvarkos naudojimo kaip teismo sprendimų turinio politinės kontrolės sistemos. Taigi priimtose taisyklėse, kurios apibrėžia, be kita ko, drausminius pažeidimus sudarančias veikas ir konkrečiai taikomas sankcijas, numato nepriklausomos instancijos įsikišimą laikantis procedūros, visapusiškai garantuojančios Chartijos 47 ir 48 straipsniuose įtvirtintas teises, tarp jų teisę į gynybą, ir suteikia galimybę ginčyti teisme drausmės priežiūros institucijų sprendimus, yra garantijos, būtinos siekiant išsaugoti teisminės valdžios nepriklausomumą (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67 punktas).

- 78 Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad ginčijama reforma, pagal kurią numatyta taikyti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonę šiame teisme pareigas einantiems teisėjams, lemia šių teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo nutraukimą pirma laiko, taigi ji gali sukelti pagrįstų abejonių dėl teisėjų nepašalinamumo principo laikymosi.
- 79 Tokiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad šio sprendimo 75–77 punktuose nurodytas principas yra ypač svarbus, tokią priemonę leidžiama taikyti tik jei tai pateisinama teisėtu tikslu ir jei ji yra proporcinga šiam tikslui, su sąlyga, kad šis taikymas nesukelia teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamam teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai.
- 80 Nagrinėjamu atveju Lenkijos Respublika teigia, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius buvo sutrumpintas iki 65 metų siekiant suderinti šį amžių su bendru visiems darbuotojams Lenkijoje taikomu amžiumi ir taip nustatyti optimalią šio teismo darbuotojų amžiaus struktūrą.
- 81 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad Teisingumo Teismas yra aiškiai pripažinęs, jog užimtumo politikos srityje teisėti gali būti tikslai, kuriais siekiama suvienodinti profesijų valstybės tarnyboje atstovų amžiaus ribą, kurią pasiekus privaloma nutraukti veiklą, arba sukurti labiau suderintą amžiaus struktūrą ir taip palengvinti jaunų žmonių priėmimą, be kita ko, į teisėjo pareigas (šiuo klausimu žr. 2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Fuchs ir Köhler*, C-159/10 ir C-160/10, EU:C:2011:508, 50 punktą ir 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-286/12, EU:C:2012:687, 61 ir 62 punktus).
- 82 Vis dėlto reikia pažymėti, pirma, kad, kaip pabrėžė Komisija ir kaip yra nurodžiusi ir Europos komisija „Demokratija per teisę“ (vadinamoji Venecijos komisija) savo nuomonės Nr. 904/2017 (CDL-AD(2017)031) 33 ir 47 punktuose, naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikta informacija kelia didelių abejonių dėl to, ar pareigas einančių *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus reforma buvo vykdoma vadovaujantis tokiais tikslais, o ne siekiu pašalinti tam tikrą šio teismo teisėjų grupę.
- 83 Antra, reikia priminti, kad sutrumpinant *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų,ėjusių pareigas tada, kai įsigaliojo naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, pensinį amžių nagrinėjamu atveju kartu buvo nustatytas naujas mechanizmas, kuris leido Respublikos Prezidentui savo nuožiūra nuspręsti dėl taip sutrumpinto teisėjų įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo iš eilės du kartus po trejus metus.
- 84 Viena vertus, numačius tokią galimybę pratęsti teisėjo įgaliojimų vykdymo terminą šešeriams metams ir tuo pat metu penkeriais metais sutrumpinus *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų,ėjusių pareigas tada, kai įsigaliojo naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, pensinį amžių, gali kilti abejonių, ar įvykdyta reforma iš tikrųjų siekiama suderinti šių teisėjų pensinį amžių su visiems darbuotojams taikomu pensiniu amžiumi ir nustatyti optimalią to teismo darbuotojų amžiaus struktūrą.
- 85 Kita vertus, dėl abiejų šių kartu taikomų priemonių taip pat sustiprinamas įspūdis, kad iš tikrųjų taip galėjo būti siekiama pašalinti iš anksto nustatytą *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų dalį, nes, nors pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonės buvo taikomos visiems šio teismo teisėjams,ėjusiems pareigas tada, kai įsigaliojo naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, Respublikos Prezidentas išsaugojo diskreciją palikti toliau eiti pareigas dalį suinteresuotųjų asmenų.
- 86 Trečia, reikia konstatuoti, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų,ėjusių pareigas tada, kai įsigaliojo naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, pensinio amžiaus sutrumpinimo penkeriais metais priemonė ir dėl to sutrumpėjusi šių teisėjų įgaliojimų vykdymo trukmė iš karto turėjo įtakos beveik trečdaliui pareigas einančių šio teismo narių, tarp jų, be kita ko, to teismo pirmajai pirmininkei, kurios šešerių metų kadencija, garantuojama pagal Konstituciją, taip pat dėl to sutrumpėjo. Kaip nurodo Komisija, šis teiginys rodo, kad nagrinėjama reforma galėjo turėti didelį poveikį *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) sudėčiai ir veiklos tęstinumui. Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo

išvados 76 punkte, toks esminis aukščiausiosios instancijos teismo sudėties pakeitimas, padarytas vykdant konkrečiai šio teismo reformą, gali sukelti abejonių dėl tikrojo tokios reformos pobūdžio ir tikslų, kurių ja iš tikrųjų siekiama.

- 87 Abejonių dėl tikrųjų ginčijamos reformos tikslų, kurios matyti iš visų šio sprendimo 82–86 punktuose išdėstytų argumentų, negali pašalinti Lenkijos Respublikos nurodyti argumentai, kad kai kurie pareigas einantys *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai, kuriems turėjo įtakos ši reforma, buvo paskirti į šias pareigas tuo metu, kai to teismo teisėjų pensinis amžius buvo 65 metai, ir kad toks teisėjas, jeigu jis atleidžiamas iš pareigų dėl pensinio amžiaus, išsaugo teisėjo vardą, tebesinaudoja imunitetu ir tebeauga atlyginimą, jam ir toliau taikomos tam tikros profesinės etikos taisyklės.
- 88 Iš tiesų tokios aplinkybės, jei jos būtų nustatytos, negali paneigti fakto, kad atitinkamų teisėjų atleidimas iš pareigų dėl pensinio amžiaus reiškia, kad nedelsiant ir anksčiau, nei buvo numatyta prieš įgyvendinant ginčijamą reformą, nutraukiamas jų teisminių įgaliojimų vykdymas.
- 89 Toliau pažymėtina, kad, kaip per teismo posėdį patvirtino Lenkijos Respublika, bendras darbuotojų pensinis amžius, su kuriuo, kaip nurodo ši valstybė narė, buvo norima suvienodinti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinį amžių, reiškia ne tai, kad tie darbuotojai automatiškai išeina į pensiją, o tik tai, kad jie turi teisę, bet ne pareigą nutraukti savo profesinę veiklą ir tokiu atveju gauti senatvės pensiją.
- 90 Tokiomis aplinkybėmis Lenkijos Respublika neįrodė, kad ginčijama priemonė yra tinkama priemonė sumažinti amžiaus ribų, kurias pasiekę visi atitinkamos profesijos atstovai privalo nutraukti veiklą, įvairovę. Konkrečiai ši valstybė narė nenurodė objektyvios priežasties, dėl kurios, siekiant suvienodinti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinį amžių su bendru visiems darbuotojams Lenkijoje taikomu pensiniu amžiumi, buvo būtina numatyti privalomą tų teisėjų išėjimą į pensiją su išlyga, kad Respublikos Prezidentas, pasinaudojęs diskrecija, priėmė sprendimą dėl tolesnio jų pareigų vykdymo, nors likusiems darbuotojams įstatyme nustatytas pensinis amžius nėra privalomas.
- 91 Be to, pažymėtina, kad dėl tikslo suvienodinti pensinį amžių Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinės nuostatos, kuriomis amžiaus riba, kurią pasiekus privaloma baigti teisėjo darbą, sumažinama nedelsiant ir iš esmės, nenumatant pereinamojo laikotarpio priemonių, galinčių apsaugoti atitinkamų asmenų, ėjusių pareigas tada, kai įsigaliojo tos nuostatos, teisėtus lūkesčius, neatitinka proporcingumo principo (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-286/12, EU:C:2012:687, 68 ir 80 punktus).
- 92 Dėl 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), kuriuo taip pat rėmėsi Lenkijos Respublika, siekdama pateisinti nacionalinės priemonės, kurią užginčijo Komisija, pateikdama savo pirmąjį kaltinimą, teisėtumą, reikia priminti, kad tas sprendimas buvo susijęs su teisėjų atlyginimo sumažinimo priemone. Tame sprendime Teisingumo Teismas, pažymėjęs, kad šia darbo užmokesčio sumažinimo priemone buvo tik laikinai apribotas jo dydis ir kad ji nebuvo nustatyta konkrečiai *Tribunal de Contas* (Audito Rūmai, Portugalija) nariams, bet, priešingai, buvo panaši į visuotinai taikomą priemonę, nusprendė, jog ESS 19 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad teisėjų nepriklausomumo principas nedraudžia taikyti tokios priemonės.
- 93 Vertinant tokio riboto ir laikino darbo užmokesčio sumažinimo padarinius teisėjų nepriklausomumo apsaugos požiūriu, pažymėtina, kad jie visiškai nepanašūs į pareigas einančių teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonės, dėl kurios suinteresuotieji asmenys pirma laiko ir galutinai baigia teisėjo karjerą, padarinius.

- 94 Galiausiai neatidėliotinas ginčijamų pakeitimų taikymas *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams,ėjusiems pareigas tada, kai įsigaliojo naujas Aukščiausiojo Teismo įstatymas, taip pat negali būti pateisinamas Lenkijos Respublikos nurodytu siekiu išvengti galimos šių teisėjų ir teisėjų, kurie bus paskirti į šį teismą po to įstatymo įsigaliojimo datos, diskriminacijos dėl teisėjo įgaliojimų vykdymo trukmės.
- 95 Iš tiesų, kaip nurodo Komisija, abiejų šių kategorijų teisėjų padėtis nėra panaši, nes tik pirmųjų karjera sutrumpėjo jiems einant pareigas *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), o antrieji bus paskirti į šį teismą galiojant naujam įstatymui, kuriame nustatytas 65 metų pensinis amžius. Be to, dėl Lenkijos Respublikos argumentuose nurodyto teiginio, kad pareigas einantiems *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams, kitaip nei jų kolegoms, paskirtiems įsigaliojus naujam Aukščiausiojo Teismo įstatymui, nebuvo pripažinta galimybė pasinaudoti šiame įstatyme nustatytu nauju pensiniu amžiumi, reikia pažymėti, kad, kaip nurodė Komisija, buvo galima numatyti galimybę suinteresuotiesiems asmenims savanoriškai atsisakyti vykdyti teisinius įgaliojimus sulaukus šio įstatyme nustatyto naujo pensinio amžiaus, taigi, neprivjersti jų tai padaryti.
- 96 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonės taikymas pareigas šiame teisme einantiems teisėjams nėra pateisinamas teisėtu tikslu. Todėl ją taikant pažeidžiamas teisėjų nepašalinamumo principas, kuris yra neatsiejamas nuo jų nepriklausomumo.
- 97 Vadinas, pirmasis Komisijos kaltinimas, grindžiamas ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimu, turi būti pripažintas pagrįstu.

Dėl antrojo kaltinimo

Šalių argumentai

- 98 Antruoju kaltinimu Komisija priekaištuoja Lenkijos Respublikai, kad ši pažeidė ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes pagal naują Aukščiausiojo Teismo įstatymą suteikė Respublikos Prezidentui diskreciją du kartus, kiekvieną kartą – trejiems metams, pratęsti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus šiame įstatyme nustatyto naujo pensinio amžiaus terminą.
- 99 Komisijos teigimu, nesant nei privalomų kriterijų, kuriais remiantis būtų priimtas sprendimas dėl tokio teisėjų įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo, nei pareigos motyvuoti tokius sprendimus ir galimybės atlikti šių sprendimų teisminę kontrolę, Respublikos Prezidentas gali daryti įtaką *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams. Iš tiesų tai, kad gali tekti kreiptis į Respublikos Prezidentą su prašymu dėl tokio pratęsimo, o vėliau, pateikus tokį prašymą, laukti, kol Respublikos Prezidentas priims sprendimą, gali daryti atitinkamam teisėjui spaudimą, dėl kurio šis gali paklusti galimiems Respublikos Prezidento pageidavimams savo nagrinėjamose bylose, taip pat ir tuo atveju, jei jis turi aiškinti ir taikyti Sąjungos teisės nuostatas.
- 100 Šiam teiginiui neturi įtakos naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1a ir 1b dalyse ir 111a straipsnyje, taip pat 2018 m. gegužės 10 d. pakeitimo įstatymo 5 straipsnyje numatyta Respublikos Prezidento pareiga prašyti Nacionalinės teisėjų tarybos pateikti išvadą. Iš tiesų kriterijai, kuriais turi vadovautis ši taryba, pateikdama savo išvadą, yra pernelyg bendro pobūdžio, o Respublikos Prezidentas nėra saistomas šios išvados. Be to, atsižvelgiant į 2017 m. gruodžio 8 d. *ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai) (*Dz. U.*, 2018, 3 pozicija) neseniai padarytus 2011 m. gegužės 12 d. *ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Nacionalinės

teisėjų tarybos įstatymas) (*Dz. U.*, 2011, 714 pozicija) pakeitimus, iš dvidešimt septynių šią tarybą sudarančių narių penkiolika narių, kurie turi būti renkami iš teisėjų tarpo, nuo šiol bus renkami ne kitų teisėjų, kaip buvo anksčiau, o Seimo, todėl gali kilti abejonių dėl jų nepriklausomumo.

- 101 Galiausiai Komisija nurodo, kad, kiek tai susiję su *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjais, kurie 65 metų sulauks po 2018 m. liepos 3 d., nėra nustatyta termino, per kurį Respublikos Prezidentas turi prašyti Nacionalinės teisėjų tarybos pateikti išvadą, dėl to gali pailgėti faktinis laikotarpis, kuriuo atitinkamo teisėjo tolesnis pareigų ėjimas priklauso nuo Respublikos Prezidento diskrecijos.
- 102 Dėl šių įvairių veiksnių gali nutikti taip, jog *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nebebus galima laikyti teismu, suteikiančiu garantiją, kad jis bet kuriuo atveju veikia nešališkai ir nepriklausomai.
- 103 Lenkijos Respublika nurodo, kad Respublikos Prezidentui suteikti įgaliojimai spręsti dėl galimo *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų, sulaukusių pensinio amžiaus, įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo kyla iš šiam prezidentui pagal Konstituciją suteiktos prerogatyvos skirti teisėjus. Šią prerogatyvą, kuria konkrečiai siekiama apsaugoti teisminę valdžią nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių kišimosi, turi įgyvendinti pats Respublikos Prezidentas, laikydamasis tik konstitucinių normų ir principų, o pagal suformuotą jurisprudenciją Respublikos Prezidento sprendimai neskirti kandidato į teisėjo pareigas yra aktai, kurie nepriskiriami administracinės veiklos sričiai ir negali būti skundžiami teismine tvarka.
- 104 Vis dėlto Nacionalinės teisėjų tarybos Respublikos Prezidentui pateiktose išvadose atsižvelgiama, kaip matyti iš naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1b dalies, į teismų sistemos interesus arba svarbų viešąjį interesą, visų pirma į racionalų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) personalo panaudojimą arba poreikius, kylančius dėl tam tikrų šio teismo kolegijų darbo krūvio. Be to, nors tokios išvados negali būti privalomos Respublikos Prezidentui, antraip būtų pažeistos ankstesniame punkte nurodytos Respublikos Prezidento konstitucinės prerogatyvos, akivaizdu, kad jis praktiškai atsižvelgia į tas išvadas. Taip pat akivaizdu, kad nors šiame įstatyme nenustatytas atitinkamas terminas, Respublikos Prezidentas kreipiasi į Nacionalinę teisėjų tarybą dėl išvados, kai tik gauna *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo prašymą pratęsti jo įgaliojimų vykdymo terminą.
- 105 Dėl Nacionalinės teisėjų tarybos sudėties Lenkijos Respublika pažymi, kad nepritaria Komisijos nuogastavimams. Be to, ji nurodo, kad tokie nuogastavimai neturi reikšmės nagrinėjant šią bylą, nes Komisija iš esmės priekaištauja šiai valstybei narei dėl to, kad ši suteikė Respublikos Prezidentui diskreciją spręsti, ar duoti sutikimą toliau vykdyti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo įgaliojimus sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, nors nėra galimybės teismine tvarka apskusti tokio sprendimo, ir kad Nacionalinės teisėjų tarybos išvada bet kuriuo atveju nėra privaloma Respublikos Prezidentui.
- 106 Galiausiai Lenkijos Respublika mano, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams praktiškai negali būti daroma Respublikos Prezidento įtaka siekiant vienintelio tikslo – pratęsti jų įgaliojimų vykdymo terminą, užuot atleidus juos iš pareigų dėl pensinio amžiaus ir paskyrus didelę pensiją, juo labiau kad dėl teisėjų pasitarimų slaptumo Respublikos Prezidentui užkertamas kelias turėti informaciją apie tai, kaip balsavo kiekvienas teisėjas. Be to, terminas, per kurį Respublikos Prezidentas turi priimti sprendimą dėl teisėjo prašymo leisti toliau vykdyti savo įgaliojimus, t. y. maždaug per keturis mėnesius, yra gana trumpas.
- 107 Panašūs teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus įprasto pensinio amžiaus termino pratęsimo modeliai egzistuoja ne tik Lenkijos Respublikoje, bet ir kitose valstybėse narėse, o Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjo kadencijos pratęsimą taip pat lemia valstybės narės, kuriai priklauso suinteresuotasis asmuo, vyriausybės diskrecija.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 108 Kaip priminta šio sprendimo 72–74 punktuose, pagal teismų nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams, būtų objektyvi ir neturėtų jokio suinteresuotumo bylos baigtimi. Taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti šį nepriklausomumą ir nešališkumą, turi būti tokios, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar šiai institucijai nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai.
- 109 Nagrinėjamu atveju pirmiausia pažymėtina, kad antrajame Komisijos kaltinime nurodyta nacionalinės teisės norma yra susijusi ne su asmenų, kurie pretenduoja į teisėjo pareigas, skyrimo procedūra, o su pareigas einančių teisėjų, taigi, turinčių nuo teisėjo pareigų vykdymo neatsiejamas garantijas, galimybę toliau eiti šias pareigas sulaukus įprasto pensinio amžiaus, ir kad dėl to ši teisės norma susijusi su šių teisėjų karjeros raidos ir nutrūkimo sąlygomis.
- 110 Be to, nors tik valstybės narės turi nuspręsti, ar leisti taip pratęsti teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus įprasto pensinio amžiaus terminą, vis dėlto pasirinkdamos tokį mechanizmą jos privalo užtikrinti, kad tokio pratęsimo sąlygos ir tvarka nepažeistų teisėjų nepriklausomumo principo.
- 111 Šiuo klausimu akivaizdu, kad vien aplinkybės, jog tokiai institucijai, kaip Respublikos Prezidentas, suteikiami įgaliojimai nuspręsti dėl šio galimo pratęsimo, nepakanka, kad būtų galima konstatuoti to principo pažeidimą. Vis dėlto svarbu įsitikinti, kad šių sprendimų priėmimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės būtų tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai.
- 112 To siekiant svarbu, be kita ko, kad minėtos sąlygos ir taisyklės būtų nustatytos taip, kad šie teisėjai būtų apsaugoti nuo galimų mėginimų daryti poveikį ar spaudimą iš išorės, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui (šiuo klausimu žr. 2013 m. sausio 31 d. Sprendimo *D. ir A.*, C-175/11, EU:C:2013:45, 103 punktą). Taigi tokios taisyklės turi visų pirma leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiam tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme (pagal analogiją žr. 2012 m. spalio 16 d. Sprendimo *Komisija / Austrija*, C-614/10, EU:C:2012:631, 43 punktą ir 2014 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-288/12, EU:C:2014:237, 51 punktą).
- 113 Nagrinėjamu atveju sąlygos ir procedūrinės taisyklės, kurių pagal naują Aukščiausiojo Teismo įstatymą turi būti laikomasi pratęsiant *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo įgaliojimų vykdymo sulaukus įprasto pensinio amžiaus terminą, neatitinka tokių reikalavimų.
- 114 Šiuo klausimu pažymėtina, pirma, kad pagal naują Aukščiausiojo Teismo įstatymą sprendimą dėl tokio pratęsimo turi priimti Respublikos Prezidentas, toks sprendimas yra diskrecinio pobūdžio, nes nenustatyti jokie objektyvūs ir patikrinami jo priėmimo kriterijai, ir jis neprivalo būti motyvuotas. Be to, toks sprendimas negali būti skundžiamas teismine tvarka.
- 115 Antra, dėl aplinkybės, jog naujame Aukščiausiojo Teismo įstatyme numatyta, kad Nacionalinė teisėjų taryba turi pateikti išvadą Respublikos Prezidentui, kol jis nėra priėmęs savo sprendimo, pažymėtina, kad iš tiesų atrodo, jog dėl tokios institucijos dalyvavimo teisėjo įgaliojimų vykdymo sulaukus įprasto pensinio amžiaus termino pratęsimo procedūroje ši procedūra iš esmės gali būti objektyvesnė.
- 116 Vis dėlto tai taikytina tik tuo atveju, jei tenkinamos tam tikros sąlygos, be kita ko, jei ši įstaiga pati yra nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių ir nuo institucijos, kuriai turi pateikti išvadą, ir jei tokia išvada teikiama remiantis objektyviais ir tinkamais kriterijais ir yra tinkamai motyvuota, kad ta institucija, priimdama savo sprendimą, turėtų objektyvią informaciją.

- 117 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad, kaip per teismo posėdį patvirtino Lenkijos Respublika, tais atvejais, kai Nacionalinė teisėjų taryba turėjo pateikti tokias išvadas Respublikos Prezidentui, ji, nesant taisyklės, pagal kurią būtų įpareigota jas motyvuoti, paprastai tik pateikdavo arba visiškai nemotyvuotas išvadas, arba vien formaliai motyvuotas išvadas, darydama tik bendrą nuorodą į naujo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1b dalyje nustatytų kriterijų formuluotes, nesvarbu, ar tai būtų teigiamos, ar neigiamos išvados. Tokiomis aplinkybėmis, nesant būtinybės nustatyti, ar tokie kriterijai, kaip nurodyti toje nuostatoje, yra pakankamai skaidrūs, objektyvūs ir patikrinami, konstatuotina, kad tokios išvados negali padėti Respublikos Prezidentui objektyviai išsiaiškinti, kaip įgyvendinti jam suteiktą diskreciją duoti sutikimą toliau vykdyti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo įgaliojimus sulaukus įprasto pensinio amžiaus arba atsisakyti jį duoti.
- 118 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Respublikos Prezidentui suteikta diskrecija du kartus, kiekvieną kartą – trejiems metams, duoti sutikimą toliau nuo 65 iki 71 metų amžiaus vykdyti nacionalinio aukščiausiosios instancijos teismo, kaip antai *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), teisėjo įgaliojimus gali sukelti pagrįstų abejonių, be kita ko, teisės subjektams dėl to, ar atitinkamiems teisėjams nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai jų nagrinėjamoje byloje susikerta interesai.
- 119 Galiausiai negalima pritarti Lenkijos Respublikos argumentui, grindžiamam tariamu ginčijamų nacionalinių nuostatų ir kitose valstybėse narėse ar pratęsiant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjo kadenciją galbūt taikomų procedūrų panašumu.
- 120 Iš tiesų, viena vertus, net jei kitoje valstybėje narėje numatyta procedūra, vertinama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, turi trūkumų, analogiškų tiems, kurie buvo nurodyti dėl šioje byloje nagrinėjamų nacionalinių nuostatų, o tai nebuvo nustatyta, valstybė narė vis dėlto negali remtis galimu kitos valstybės narės padarytu Sąjungos teisės pažeidimu, kad pateisintų savo pačios įsipareigojimų neįvykdymą (šiuo klausimu žr. 1996 m. birželio 6 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-101/94, EU:C:1996:221, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 121 Kita vertus, primintina, kad, skirtingai nei nacionaliniai teisėjai, kurie skiriami į pareigas iki įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, Teisingumo Teismo teisėjai skiriami šešerių metų kadencijai, kaip numatyta SESV 253 straipsnyje. Be to, tam, kad kadenciją baigiantis teisėjas būtų naujai paskirtas į šias pareigas, pagal tą straipsnį reikia, kaip ir skiriant jį pirmą kartą, valstybių narių vyriausybių bendro sutarimo pasikonsultavus su SESV 255 straipsnyje numatytu komitetu.
- 122 Šie Sutartyse nustatyti reikalavimai negali pakeisti įsipareigojimų, kurių valstybės narės turi laikytis pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, apimties.
- 123 Todėl antrasis Komisijos kaltinimas, grindžiamas ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimu, taigi ir visas ieškinys, turi būti pripažintas pagrįstu.
- 124 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Lenkijos Respublika, pirma, taikydama *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonę iki 2018 m. balandžio 3 d. į šį teismą paskirtiems pareigas einantiems teisėjams ir, antra, suteikdama Respublikos Prezidentui diskreciją pratęsti to teismo teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus terminą, neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 125 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Lenkijos Respublika pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

126 Pagal Procedūros reglamento 140 straipsnio 1 dalį Vengrija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Lenkijos Respublika, pirma, taikydama *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimo priemonę iki 2018 m. balandžio 3 d. į šį teismą paskirtiems pareigas einantiems teisėjams ir, antra, suteikdama Respublikos Prezidentui diskreciją pratęsti to teismo teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus terminą, neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.**
- 2. Priteisti iš Lenkijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**
- 3. Vengrija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.